

Stručni članak

Primljen 30.3.2009.

UDK: 81'243-053.5:82-053.2

Prihvaćen 8.11.2011.

TEHNIKE RANOGA UČENJA STRANOGA JEZIKA

*Gordana Barišić Lazar**

Osnovna škola Voltino, Zagreb

Lidija Tepes Golubić♦

Tehničko veleučilište u Zagrebu

Članak nudi pregled tehnika čitanja djela priznatih autora dječje književnosti u ranoj dobi učenja stranoga jezika. Na početku je učenja za to pogodna slikopriča, jer slike pridonose prozračnosti teksta i učenik nije u većoj mjeri opterećen samim tekstom. Na drugom stupnju učenici određenim tjelesnim reakcijama pokazuju da razumiju priču. Na trećem stupnju učenici bilježe redoslijed pojavljivanja ključnih riječi. Na četvrtom stupnju u bajci nedostaju riječi koje su učenici već prijašnjih godina usvojili pa tako zajednički pričaju priču. Na petom se stupnju učenici upoznaju s romanom podijeljenim u šest epizoda koje su gramatički i vokabularno prilagođene lekcijama u kojima se pojavljuju. Epizode nude, na primjer, scenski prikaz ili tijek misli jednoga lika. Važnost navedenih tehnika očituje se u tome što je objedinjeno učenje jezika, upoznavanje s kulturom stranoga jezika te usvajanje sadržaja koji nisu izravno vezani uz učenje stranoga jezika.

Ključne riječi: prozračnost teksta pomoću slikopriče, sudjelovanje u stvaranju priče TPR, roman u epizodama, uvođenje „tijeka misli“, jezik, kultura, sadržaj

* Gordana Barišić Lazar, Osnovna škola Voltino, Zagreb, gordanalazar@vip.hr

♦ Lidija Tepes Golubić, Tehničko veleučilište u Zagrebu, ltepes2@tvz.hr

UVOD

U nastavu stranih jezika učenici su danas uključeni već u ranoj dobi, od prvoga razreda osnovne škole, a neka se djeca s učenjem stranoga jezika susreću već i u predškolskoj dobi. Čitanje i pisanje temeljne su vještine s kojima se učenici susreću na početku svoga školovanja i koje onda primjenjuju i u nastavi stranoga jezika.

Učenici u ranoj dobi čitaju izolirane riječi i kraće rečenice s kojima su se već susreli u njihovu usmenom obliku, a cilj je čitanja upoznavanje s grafičkim sustavom jezika i isticanje grafičkih simbola koji se mogu razlikovati od onih koje učenici poznaju u materinskome jeziku (Antolić, 1999). U nastavnim ćemo materijalima u prvome razredu osnovne škole često naići na slikopriče pomoću kojih se učenicima nastoji približiti i olakšati čitanje te ga učiniti zanimljivijim. Kako učenici prilikom čitanja ne bi brzali i čitali „napamet“ vrlo ih je važno uputiti da prilikom čitanja koriste „prst čitač“ (<http://public.carnet.hr/~ifalak/PB/>), koji ih usporava i potiče koncentraciju.

Djeca čitaju na materinskome jeziku, no važno je odrediti kada započeti s čitanjem na satovima stranoga jezika, kako često čitati lektiru na stranome jeziku i koliko školskih sati utrošiti na ovakav vid učenja stranoga jezika.

Razlozi za primjenu i razvoj aktivnosti rada s tekstom

Praksa podučavanja stranoga jezika ukazuje na potrebu što ranijega uvođenja aktivnosti čitanja – dakle već u prvoj godini učenja. Preporuka je prakse da se čitanje i pisanje u nastavu stranoga jezika uvodi tek kada su učenici tim vještinama već u određenoj mjeri ovladali u okvirima materinskoga jezika. Učestalost čitanja također je usko vezana i uz dob učenika – na samom početku dovoljno se tome posvetiti svega nekoliko puta, dok se s godinama učenja pojavljuje i snažnija potreba za još učestalijim i redovitijim čitanjem literarnih djela. Nadalje, za ovu aktivnost treba odvojiti znatno više vremena, jer ona prelazi granice jednoga školskog sata. Međutim, najvažniji aspekti na koje se svakako moramo usredotočiti i koje moramo osvijestiti su razlozi za uporabu nastavnih aktivnosti rada s pripovjednim tekstom i kako zatim uvesti tehnike čitanja u ranome učenju stranoga jezika, jer učenici na određenome stupnju učenja

stranoga jezika raspolažu ograničenim jezičnim kompetencijama (Šnjarić:2008), posebno u ranoj dobi. Tekstovi koji se koriste u nastavi stranoga jezika stoga moraju biti primjereni jezičnom znanju učenika, no ujedno moraju ponuditi nove elemente, kako jezično, tako i sadržajno.

Učenici koji uče strani jezik trebali bi shvatiti smisao pročitana teksta, a opseg i dubina smislenoga shvaćanja teksta može biti različita pa se tako razlikuju tri oblika ostvarivanja čitanja: orijentacijsko, kurzorno i totalno čitanje (Kruhan:1999). Kruhan (1999) ova tri oblika tumači na sljedeći način: 1. kod orijentacijskoga se čitanja u tekstu traže određene informacije, odnosno tekst se samo »preleti« u potrazi za određenom informacijom (uočavanjem ključnih riječi, rečenica i sl.); 2. kurzorno je čitanje usmjereno na shvaćanje bitnoga i 3. totalno čitanje podrazumijeva potpuno i detaljno razumijevanje smisla teksta. Vještine koje je važno uvježbavati pri razumijevanju pisanoga teksta su brzo pridruživanje skupina slova značenjima, moguće isključivanje svjesno usmjerene analize teksta i prijevoda, shvaćanje strukturnih odnosa u rečenici i tekstu, brzina čitanja te u konačnici oblik prerade i daljnjega prenošenja pročitana (Kruhan:1999). U nastavi stranoga jezika ovi bi se elementi kompetencije trebali uvježbavati u zadaćama koje su prilagođene svakom obliku čitanja i dobi učenika, kako bi oni u što većoj mjeri profitirali pročitanim tekstom.

Budući da je važno tekstove prilagoditi uzrastu učenika, oni se isprva susreću s dječjim igrima i pjesmicama, pučkim bajkama i pričama, slikovnicama i autorskim pjesmicama, a potom čitaju pripovjednu prozu i složeniju dječju poeziju (Kovač:1999). Kovač upozorava da postoje brojni razlozi za čitanje dječje književnosti u nastavi stranoga jezika, od kojih se mnogi odnose na mogućnost da se pomoću književnosti, prije svega, ovlada jezikom. Druga se skupina razloga odnosi na mogućnost upoznavanja djece s kulturološkim elementima tuđe kulture, jer se učenici, čitajući književna djela stranih autora, upoznaju s njezinim različitostima i vrijednostima. Treća skupina razloga nudi mogućnost da književna djela pomognu razvijanju same vještine čitanja. Četvrta skupina razloga za korištenje književnosti u nastavi stranoga jezika odnosi se na pisanje, jer se kroz književni kontekst mogu obogatiti jezične igre kroz koje se onda

razvija i vještina pisanja. Navedena četiri razloga tumače književna djela u službi usvajanja jezika i razvoj jezične kompetencije učenika. Posljednji je razlog prema Kovač (1999) korištenje književnosti zbog same sebe. Jezične vještine koje je učenik stekao kasnije su sredstvo za razvoj književne kompetencije, kada je jezik u službi književnosti.

U nastavku ćemo prikazati tehnike čitanja na primjerima priča iz udžbenika za učenje njemačkoga jezika od prvoga do petoga razreda osnovne škole „Applaus“ 1-5. Obradeni su neautentični pripovjedni tekstovi, da bi se kasnije postepeno uvela i autentična djela dječje književnosti prilagođena nastavni stranoga jezika.

PRIKAZ ČITANJA U RANOME UČENJU NJEMAČKOGA JEZIKA NA PET PRIMJERA IZ PRAKSE

1. Učenje njemačkoga jezika u prvome razredu

U prvome se razredu učenici njemačkoga jezika susreću s Uskršnjom pričom – slikopričom, koja je prikazana riječima i slikama (Slika 1).

Osnovni pojmovi uvedeni su kroz nastavu već ranije: *der Osterhase* - uskršnji zeko, *die Ostereier* - uskršnja jaja, *der Garten* - vrt i *das Kind* odnosno *die Kinder* - djeca. U rečenicama: *Der Osterhase kommt. Er versteckt die Ostereier im Garten. Die Kinder suchen dort die Eier.* - Uskršnji zeko dolazi. On sakriva uskršnja jaja u vrtu. Djeca tamo traže jaja. učenici se suočavaju s pet nepoznatih riječi: *kommt*, *versteckt*, *im*, *suchen* i *dort* - *dolazi*, *sakriva*, *u*, *traže* i *tamo*. Učenici iz konteksta, odnosno okvira koji se sastoji od već poznatih pojmova, pogađaju značenje tih riječi. Njihova nagađanja su potpomognuta činjenicom da im u razumijevanju pomaže stečeno predznanje o običajima vezanim uz Uskrs .

Priča je potkrijepljena slikovnim materijalom, koji se ponegdje nalazi namjesto poznatih pojmova. Time se postiže „prozračnost“ teksta, odnosno on je manje stresan za učenika, jer se pri čitanju mora dosjetiti samo glasovne slike određenoga pojma na stranome jeziku, a ne mora svoje znanje o glasovnoj slici povezati s pisanom riječju u tekstu. Budući da se pisana riječ na stranome jeziku razlikuje od pisane riječi na materinskome jeziku i da je usvajanje tehnike čitanja tekstova već i na materinskome jeziku dovoljno stresno, učeniku se

pomoću slika olakšava čitanje, uvodi ga se u čitanje postepeno i čini čitanje još zanimljivijim.

Osim logičkim zaključivanjem, prepoznavanjem i oslanjanjem na već stečeno znanje o temi Uskrsa, učenici uče i pronalaženjem analogija. Uskršnjim običajima prethodi proslava Božića pa pitanje nastavnika glasi: *Wer kommt im Winter?* - *Tko dolazi u zimi?* Odgovor je *Der Weihnachtsmann.* - *Djed Božićnjak.* Na pitanje: *Und wer kommt im Frühling?* - *A tko dolazi u proljeće?* odgovor glasi: *Der Osterhase.* - *Uskršnji zeko.* Pri čitanju rečenica: *Er versteckt die Ostereier im Garten.* *Die Kinder suchen dort die Ostereier.* nastavnik se pri pojašnjavanju nepoznatih pojmova može poslužiti i pantomimom čime otkrivanje nepoznatih riječi čini zanimljivim, ili će od učenika zahtijevati da razmišljaju putem analogija i upitati ih: *Zu Weihnachten suchen die Kinder die Geschenke.* *Was suchen die Kinder zu Ostern?* - *Za Božić djeca traže svoje poklone. Što traže za Uskrs?.* Odgovor glasi: *Sie suchen Ostereier.* - *Oni traže uskršnja jaja.*

Slika 1 – Primjer slikopriče iz Applaus! 1, udžbenika njemačkoga jezika za 1. razred osnovne škole

2. Učenje njemačkoga jezika u drugome razredu

U prvome i drugome razredu podučavanja stranoga jezika većina se pisanoga materijala zasniva na nekoliko riječi i jednostavnih

rečenica, a sam oblik i konstrukcija slikopriče kod učenika potiče motivaciju. Premda vrlo jednostavna, i takva se priča sastoji od početka, središnjega dijela i završetka te samim time vrlo lako zadržava interes učenika. Prije predstavljanja priče *Die Sonne und der Wind - Sunce i vjetar* u drugome razredu osnovne škole nastavnik na ploči ili prozirnici započinje crtati sunce, vjetar i čovjeka u jakni (Slika 2). Prije no što dovrši crtež nastavnik zatraži učenike da pokušaju pogoditi o čemu se ovdje radi. Sunce nastavnik ne nacрта do kraja, već započinje crtati samo krug. Učenici pogađaju: *Ist das ein Ball? Ein Ei? Ein Kopf?* - *Da li je to lopta? Jaje? Glava?* Nastavnik nastavlja crtati sve dok učenici ne pogode o čemu se radi. Idealan bi trenutak za čitanje ovakve priče bio nakon obrade tema o vremenskim prilikama i odjeći.

Nastavnik se ovim trima crtežima može koristiti i kao osnovom za postavljanje dodatnih pitanja: *Welche Farbe hat die Sonne? Wann scheint die Sonne? Wann ist es windig? Was hat der Mann an? Was hast du heute an? Was hat deine Freundin heute an?* - *Kakve je boje sunce? Kada sja sunce? Kada je vjetrovito? Što je čovjek danas obukao? Što si danas obukao? Što je tvoja prijateljica danas obukla?*. Budući da ovdje govorimo o drugoj godini učenja stranoga jezika, nastavnik treba pripomoći pri odgovoru: *Ist die Sonne gelb oder rot? Scheint die Sonne am Morgen oder am Abend? Ist es im Herbst oder im Sommer windig? Hat der Mann eine Jacke oder einen Mantel? Hast du heute einen Rock oder eine Hose an? Hat deine Freundin einen Pullover oder eine Bluse an?* – *Je li sunce žuto ili crveno? Sja li sunce ujutro ili navečer? Je li vjetrovito u zimi ili ljeti? Nosi li čovjek jaknu ili kaput? Imaš li danas na sebi suknju ili hlače? Nosi li tvoja prijateljica danas pullover ili bluzu?* Kao sljedeću aktivnost učenici traže slikovne kartice sakrivene u razredu (ima ih ukupno devet, no može ih biti i više), donose ih na ploču i učvršćuju ih pored odgovarajuće slike: *die Sonne - gelb, Sommer, es ist warm* - sunce – žuto, ljeto, toplo je; *der Wind - Blätter, Herbst, es ist kalt* - vjetar – lišće, jesen, hladno je; *der Mann – die Jacke, der Pullover, Schuhe* - čovjek – jakna, pullover, cipele.

Prije no što se započne sa samim čitanjem priče, razred se dijeli u tri skupine: *die Sonne, der Wind* i *der Mann* - sunce, vjetar i čovjek. Prve dvije skupine dobivaju užu, natječu se u povlačenju užeta tj. tko će biti jači (*Wer ist stärker? – Tko je jači?*). Skupina koja u prvome

krugu pobijedi, natječe se s trećom i naposljetku nastavnik proglašava pobjednika (*Gruppe ... ist am stärksten! – Skupina... je najjača.*).

U sljedećoj se fazi sve tri skupine nalaze ispred ploče. Nastavnik nagoviješta čitanje priče i napominje da će zastati pri čitanju kad naiđe na riječ *sunce*, *vjetar* ili *čovjek*, a skupina koja misli da njihova riječ odgovara tom dijelu priče jednoglasno izgovara svoju riječ i sve popratni odgovarajućom prethodno uvježbanom pantomimom.

Pri prvome čitanju učenici samo nadopunjuju priču svojim pojmom i prate priču do kraja. Motivacija je velika jer ne znaju završetak priče. Slijedi kratka rasprava na materinskome jeziku o tome tko je na kraju priče najjači i zašto.

Pri drugome čitanju učenici dramatiziraju cijelu priču: *sunce* i *vjetar* se svađaju tko je jači. Skupina koja prikazuje sunce i ona koja prikazuje vjetar odglume scenu u kojoj se prepiru. Sunce kaže: Ja sam najjače. Vjetar kaže: Ne, ja sam jači! (učenici glume situaciju, ali i izgovaraju rečenicu). Učenici nastavljaju dramatizacijom prikazivati cijelu priču.

Cjelokupna aktivnost i čitanje priče na ovaj način izrazito je zanimljivo: SVI učenici podjednako sudjeluju u pričanju priče i ujedno i CIJELIM TIJELOM pričaju priču pa je tako doživljavaju individualno, a pri tome su im uključena i sva osjetila: sluh, vid i cjelokupan taktilan doživljaj. Na određen način mogu biti i kreativni: svaki učenik na svoj način postavlja tijelo u onaj položaj kojim na najbolji mogući način može prepričati priču. Pamćenje riječi, struktura i cijelih dijelova priče isto je tako vrlo učinkovito: cijelu priču učenici i DOŽIVLJAVAJU pa je zato i bolje pamte.

Slika 2: Primjer slikopriče iz *Applaus! 2*, udžbenika njemačkoga jezika za 2. razred osnovne škole

3. Učenje njemačkoga jezika u trećem razredu

U trećem se razredu može uvesti pojednostavljena i učenju stranoga jezika prilagođena priča *Heidi* (Slika 3).

Prije čitanja priče također uvodimo učenike u priču putem jednostavnoga kviza. Budući da su učenici taj roman čitali ili nešto čuli o njemu, dijelimo ih u dvije skupine a svakoj skupini dodjeljujemo vođu. Unutar skupine rješavaju kviz s pitanjima

višestrukoga izbora s tri moguća odgovora od kojih je samo jedan točan. Obje skupine dobivaju jednaka pitanja, zajedno rješavaju kviz i dogovaraju se oko odgovora. Zatim slijedi zajedničko vrednovanje i čitanje točnih odgovora. Nastavnik ističe skupinu s najviše točnih odgovora. Pitanja mogu biti formulirana na sljedeći način:

1. Heidi ist	a) ein Junge	Heidi je	a) dječak
	b) ein Mädchen		b) djevojčica
	c) eine Lehrerin		c) učiteljica
2. Heidi wohnt bei ihrem Opa		Heidi živi kod svog djeda	
	a) am Meer		a) na moru
	b) im Gebirge		b) u planinama
	c) in der Stadt		c) u gradu

U sljedećoj se fazi učenicima na ploči predloži desetak riječi koje su sastavni dio priče: *der Rollstuhl, aufpassen, die Ziegen, die Cousine, fehlen, der Opa, glücklich, die Stadt, die Alpen, die Schweiz* (invalidska kolica, paziti, koze, sestrična, nedostajati, djed, sretan, grad, Alpe, Švicarska). Pomno slušaju priču i svakoj riječi dodjeljuju odgovarajući broj: onoj riječi koju čuju prvu dodjeljuju broj jedan, sljedećoj broj dva i tako sve do broja deset. Nakon zajedničke provjere, nastavnik uz pomoć ovih riječi može zajedno s učenicima ukratko prepričati priču. I ovdje su učenici visoko motivirani jer aktivno sudjeluju pri čitanju priče.

S metodičkoga je gledišta ovaj tekst zanimljiv. Najprije zato što putem ove priče učenici upoznaju kulturu zemalja njemačkoga govornog područja te kao dio korelacije s materinskim jezikom ovu priču mogu usporediti s nekom sličnom pričom iz hrvatske književnosti. Kao završna aktivnost može poslužiti crtanje drugačijega svršetka priče ili kako učenici zamišljaju Heidi za deset godina, čime se također potiče dječja kreativnost.

Slika 3: Primjer priče iz *Applaus! 3*, udžbenika njemačkoga jezika za 3. razred osnovne škole

4. Učenje njemačkoga jezika u četvrtome razredu

U četvrtome razredu učenici čitaju prilagođeno djelo dječje književnosti *Das häßliche Entlein - Ružno pače* (Slika 4). Osim slika koje prate svaki dio teksta, ovdje u ponekoj rečenici nedostaje riječ koju treba nadopuniti, a početno slovo riječi koju treba odgonetnuti služi kao pomoć. To su uvijek riječi za koje smatramo da su ih učenici do sada već usvojili i samim time je zadatak za djecu olakšan.

Primjer: *Es ist Frühling. Die S_____ (Sonne – sunce) scheint. Die B_____ (Blumen – cvijeće) blühen. Mama Ente ist glücklich. Alle Entlein sind gelb nur eins ist sch_____ (schwarz – crn).*

Prije čitanja priče učenici sami nadopunjuju riječi, a zatim slijedi zajedničko čitanje i provjera. Učenici su motivirani jer su mogli primijeniti svoje prijašnje znanje koje im je ujedno i pomoglo da priču „napišu“ do kraja. Nastavniku pak ova

priča može poslužiti za sljedeću aktivnost, a to je pisanje nove priče, pri čemu će već postojeća priča poslužiti kao osnova. Vrijedi samo jedno pravilo: svaku riječ možemo zamijeniti samo riječju koja joj je srodna – boju možemo zamijeniti drugom bojom, neku životinju možemo zamijeniti drugom životinjom, a mjesto drugim mjestom. Tako se u dječjoj priči ne radi o pačiću već o malom mačiću (*Entlein – Kätzchen*), on nije crne već sive boje (*schwarz – grau*) i ne živi na seoskom imanju već u kući (*auf dem Bauernhof – im Haus*). Osim što djeca razvijaju maštu, ovom se aktivnošću i ponavljaju skupine riječi.

6.

6.4. DAS HÄSSLICHE ENTLEIN

Zu Hause lesen die Kinder ein schönes Märchen. Es heißt „Das hässliche Entlein“ von H. C. Andersen.
 Anna: Ich mag Märchen, besonders von den Brüdern Grimm. Ich habe schon viele gelesen!
 Ingrid: Mein Lieblingsmärchen ist „Hänsel und Gretel“.
 Alex: Und meines „Rotkäppchen“!

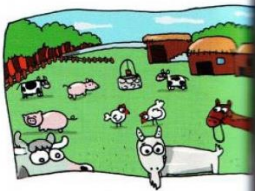
Das hässliche Entlein

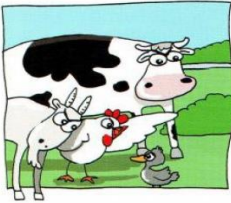
Es ist Frühling. Es ist schön warm und die S... scheint.
 Die ersten B... blühen. Mama Ente ist glücklich.

Auf dem Bauernhof zeigt Mama Ente stolz ihre Kinder. Da leben viele Tiere: K..., Sch..., H..., P..., und Z...

Alle Entlein sind klein, g... und schön. Nur eines ist groß und sch...

Aber die anderen Tiere sind nicht so gut wie Mama Ente – sie hänseln das schwarze Entlein und sagen: „Du bist nicht eines von uns – du bist schwarz und groß. Weg mit dir!“ Sie sind sehr b...

[...] Ich bin h...

Das Entlein ist f...
 Es denkt: „Ich bin nicht so schön wie die anderen. [...]"

60

Slika 4: Primjer priče iz *Applaus! 4*, udžbenika njemačkoga jezika za 4. razred osnovne škole

5. Učenje njemačkoga jezika u petome razredu

Na petome stupnju učenja stranoga jezika kao osnova čitanja mogao bi poslužiti roman *Emil und die Detektive* - *Emil i detektivi*,

autora Ericha Kästnera, koji je za potrebe nastave prilagođen i prikazan u nastavcima, odnosno epizodama s tom razlikom da su ovdje tehnike čitanja povezane s tehnikom slušanja (Slika 5). Umjesto da učenici roman upoznaju u uglavnom pripovjedačkome obliku, on je iz epizode u epizodu drugačiji. U prvoj su epizodi učenici u središtu zbivanja jer nazoče dogovoru majke i sina pred odlazak Emila u Berlin. Nakon upoznavanja s dijalogom, učenici ga uz pomoć nastavnika mogu pripremiti kao kazališni komad, naučiti napamet i odglumiti. Kao dodatni zadatak mogu sami izraditi kulise i kostime i tako se upoznati sa značajkama kazališta. U drugoj epizodi na temelju slike opisuju Emilov izgled i izgled gospodina Grundeisa. Uvježbavaju opis neke osobe, a na osnovi scene u vlaku gdje se ta dva lika nalaze pogađaju daljnji tijek radnje. Zamišljaju ili se sjećaju – ako su roman već čitali – događaja koji slijedi i opisuju ga u nekoliko rečenica. Slušanjem saznaju što se dogodilo nakon ove scene i svoja nagađanja uspoređuju s „pravom“ pričom. I ovdje je vidljiv kreativan pristup čitanju, jer učenici sami osmišljavaju scenu.

U četvrtoj epizodi učenici na slici vide Emila kako promatra gospodina Grundeisa u kafiću „Josty“. U kratkom je tekstu opisan put gospodina Grundeisa kojega Emil slijedi, a on ujedno sadrži ulice karakteristične za Berlin, za ono doba tipične tramvajske linije itd. Osim što učenike upoznajemo sa zanimljivostima Berlina, oni su svjesni i povijesne i kulturološke pozadine cijele priče. Kao izazov, učenici dobivaju zadatak tu istu scenu staviti u novi okvir – u okvir svoga grada. Dakle, ako se ta ista scena odigrava na primjer u Rijeci, tada će ime ulice biti drugačije kao i ime kafića, a kao prijevozno sredstvo poslužiti će autobus. Ostvarena je korelacija predmeta – njemačkoga jezika, hrvatskoga jezika, povijesti i kulture i omogućena je usporedba dvaju gradova i kultura.

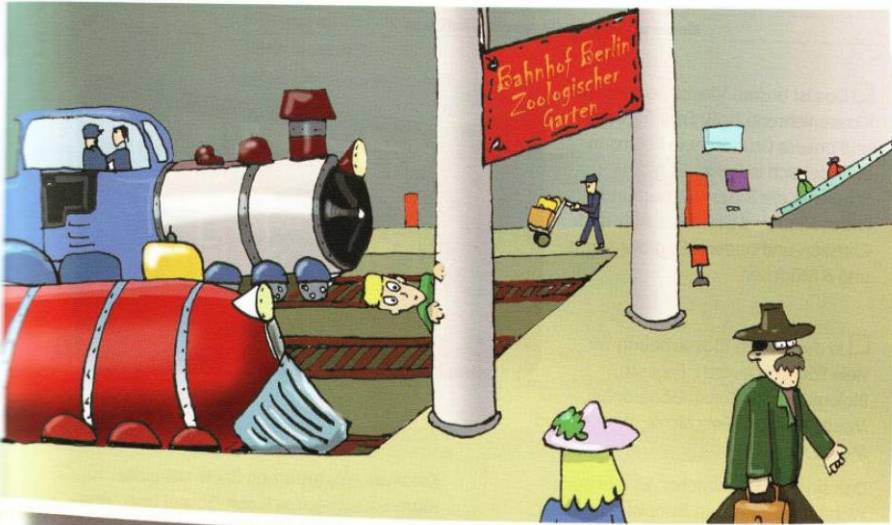
U petoj epizodi upoznajemo likove koji pomažu Emilu i njihove misli. Učenici prema smislu moraju dodijeliti misli odgovarajućoj osobi. Učenici se susreću s karakterističnim oblikom pripovijedanja – *stream of consciousness* – odnosno s tijekom misli likova. Misli likova služe kao temelj nastavka radnje i na njihovoj osnovi učenici opet pogađaju tijek radnje. Zadatak možemo postaviti i drugačije – učenici sami pomoću nekoliko ključnih riječi zamišljaju što likovi u danom trenutku misle te njihove misli kratko oblikuju na stranome jeziku.

Slijedi usporedba vlastitih ideja s „pravim“ mislima likova romana. Ovom aktivnošću potičemo učenike na razmišljanje, a roman činimo još zanimljivijim jer smo učenicima omogućili uvid u misaoni svijet pojedinca.

LITERATUR FÜR JUGENDLICHE

EMIL UND DIE DETEKTIVE

Hör die Fortsetzung des Romans „Emil und die Detektive“ an.

Emil sieht den Mann. Er steigt am Bahnhof Berlin Zoologischer Garten aus. Emil folgt ihm bis in die Straßenbahn der Linie 177. Beide fahren bis zur Kaiserallee. Emil schwitzt. Was kann er nun machen? Wie kriegt er sein Geld zurück? An der Ecke der Trautenaustraße verlässt der Mann mit dem Hut die Straßenbahn. Emil beeilt sich und verfolgt ihn weiter. Wo ist er jetzt? Ach, ja – Gott sei dank – da ist er. Auf der Terasse des Kaffees Josty.

Finde die Sätze, die Emils Gedanken bezeichnen. Versuch jetzt den ganzen Text aus Emils Sicht zu schreiben:

„Es ist schön warm im Zug. Aber, wo ist der Mann mit meinem Geld? Ach, ich sehe ihn – er steigt aus...“

Stell dir vor, diese Episode spielt in Zagreb oder einer anderen Stadt in Kroatien. Wie heißt der Junge? Und der Mann mit dem schwarzen Hut? Wie endet diese Episode?

Slika 5: Primjer priče iz *Applaus! 5*, udžbenika njemačkoga jezika za 5. razred osnovne škole

U posljednjoj, šestoj epizodi u pet je ključnih rečenica prikazan rasplet i završetak romana, ali rečenice nisu poredane prema pravome redoslijedu. Učenici moraju najprije ustanoviti pravi redoslijed rečenica. Slijedi slušanje završetka romana koji događaje opisuje u detalje te vrednovanje. Kao dodatnu aktivnost učenici mogu

napisati zamišljeni dijalog Emila i gospodina Grundeisa ili opisati kako je Emil u konačnici proveo vrijeme kod svoje bake i sestrične Pony.

ZAKLJUČAK

Uvođenje čitanja dječje književnosti i lektire važno je od samoga početka ranoga učenja stranoga jezika jer, osim razvijanja tehnike čitanja i razumijevanja nepoznatoga iz konteksta, u jednu cjelinu spajamo i objedinjujemo sljedeće:

1. učenje jezika (prepričavanje teksta, odgovaranje na pitanja, opis osobe),
2. upoznavanje s kulturom stranoga jezika (roman njemačkoga govornog područja, znamenitosti glavnoga grada Njemačke),
3. podučavanje sadržaja koji nisu izravno vezani uz učenje stranoga jezika (povijesna pozadina Berlina, tehnike pripovijedanja romana).

Sinergija stvorena djelovanjem svih triju čimbenika procesa učenja stranoga jezika u ranoj dobi rezultira velikom motivacijom za učenje toga predmeta i, naposljetku, znatno većim uspjehom u usvajanju nastavnoga gradiva.

LITERATURA

- Antolić B-A. (1999): *Čitanje u programu ranog učenja stranih jezika u Strani jezik u osnovnoj školi*, Zagreb, Naprijed.
- Barišić Lazar G. (2007): *Applaus!4* - udžbenik njemačkog jezika za 4. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Barišić Lazar G. (2008): *Applaus!5* - udžbenik njemačkog jezika za 5. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Barišić Lazar G., Ferić M. (2009): *Applaus!5* – priručnik za učiteljice/učitelje njemačkog jezika za 5. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Barišić Lazar G., Ušćumlić D. (2007a): *Applaus!1* - udžbenik njemačkog jezika za 1. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Barišić Lazar G., Ušćumlić D. (2007b): *Applaus!2* - udžbenik njemačkog jezika za 2. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Begović Ikica G. (2009): *Applaus!2* – priručnik za učiteljice/učitelje njemačkog jezika za 2. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Kruhan M. (1999): *Vještine čitanja i pisanja u nastavi stranih jezika u Strani jezik u osnovnoj školi*, Zagreb, Naprijed.

- Marjanović S. (2009a): *Applaus!1* – priručnik za učiteljice/učitelje njemačkog jezika za 1. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Marjanović S. (2009b): *Applaus!3* – priručnik za učiteljice/učitelje njemačkog jezika za 3. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Narančić Kovač S. (1999): *Dječja književnost u nastavi stranog jezika u Strani jezik u osnovnoj školi*, Zagreb, Naprijed.
- Novak K., Vojedilov D. (2009): *Applaus!4* – priručnik za učiteljice/učitelje njemačkog jezika za 4. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- Šnjarić M.: *Didaktička obrada pripovjedaka za nastavu njemačkog jezika: Genies in der Schule u Strani jezici 37*, Zagreb, 2008
- Ušćumlić D. (2007): *Applaus!3* - udžbenik njemačkog jezika za 3. razred osnovne škole, Zagreb, Profil International.
- <http://public.carnet.hr/~ifalak/PB> (20.2.2010.)

EARLY FOREIGN LANGUAGE TEACHING TECHNIQUES

The article deals with different reading activities in early foreign language teaching. The texts are mainly works by renowned authors of children's literature. The texts are for example a picture story (a combination of pictures and words), where pictures help the story look more transparent or a story where parts are acted out as the story is read out. Another technique is to pre-teach and note down the sequence of key words which will appear in the text or simply to complete the story with the missing words which already belong to the active vocabulary of the learner. The episodes of a novel can be incorporated into teaching material and appear in a different form each time – as an act prepared for the stage or as a display of thoughts of the main character (stream of consciousness). The importance of early reading activities lies in the fact that in that way we teach the language, the culture and the content.

Key words: text transparency through picture story, participation in creating a story – TPR, episodes of a novel, introducing “stream of consciousness”, language, culture and conte

